

Улач-Хол. Ирх поезд кулă-джăх улс йир олт. Зăрмиь гартан хош-хора бăрсн, зăрмиь теднй гаргъдж йовх, энд тенд баахн-баахн баг болдж онцлăд, хооридан ю-бис келлăд, инăллăд бăянă. Зах талагъар хурсн улс дувлас, джир кър-он наста ѳвгăрг кун, дунь деер гарад, хаджудксн ѳлкăн авч инăллăд, зăрминь нуд-иасн нам нълмсн цăрсн зогсджацхана. Би бас теднур ирвв.

Поезд ирх цаг ѳбрлăд, хурсн ѳмтн гарад, хош-хорагъан белдлдж бăянă, зуг би ѳвгнă хаджуд, „ода юн инăлтă шог“ келнă гидж зогсджана. ѳвгн тагчг. Халун ганьшдж бăах теетг газрас ѳбдăн ур гарч чичрăд, чильшгогъар долъгалдж агъарур зуткăд, тенгър газр хойр тенд ниилсър, ѳргн теньгсин усн мет урглджлдж цăггълăд, холд джирлгъан джир-клнă.

—Энунăс хол биш, Ик-Багъудт биичн гарлав, — гидж кѳгшă гентки келăд, нанур хăлăдж ар узгър заав. —Эн теегичн ѳргидн чигн, утдн чигн, зуна шатсн гангъ-гинь гань гил уга, ѳвлин хор-ни кийтинь кийтн гил уга, гесдăн уух хотин тѳлă, бая-чудин малин ард дахдж ѳслăв. Шовах нег баран уга, энгъ-захн тасрсн тег ѳдртн, гашун утагъар дѳурсн, шуурха хар джолмд гулт ѳргдж шу-гшлсн дѳурм, аргъан барх-ларн, эднăн харасн экм асхн-дн... Баячуд болхла базг но-хас мет галзурлăд бăлдж. Теднă ѳмнăс зѳрлж уг келх бăйтхă, нам зѳв-учран кургдж, дуту-дундан медѳлхдăн кунăдг. Дăрк, дăрк, тѳлѳ дунгъ халта билă. Зăрмдăн эн теегчн казамдас дор болдж медгдмн. Болв, мана газрин тускар кен болвчн дурго болдж муулсн цагт, терѳгичн бахлурн базгъхасн аашго билăв. Ода болхла энчн амца-гъан дѳурнъ алтта авдр—гидж келн нанур хăлăдж, хойр нудăрн байрлдж инăмсклăд, кинь давхив. Кеду чилшго зѳбр эн бийдăн хадгълдж йов-сн!

Гентки хăякрсн дунь сонгъ-гдм цапу, бийнъ кѳридж узг-лăд, поезд мана кууриг таслв. ѳвгн адгъдж, хаджудан бăйсн, хошан гартан авч, хаалгър уралан ѳбрдв. Болв, бидн

★
Келвр
★

хойр нег вагонд суух бăа-джвлн.

Поезд утар татдж хăякрсн шуукрал, ормасн кѳллв. ѳвгн бидн хойр укс гидж, улдж бăах улс, хаалгын хаджуд кѳблѳлăд бăргдсн цагъан-цагъан гермѳд терзър хăлă-лăд, тагчг суунавдн. Поезд улм хурдлăд, у-ѳргн теетг, уухнд ик-ик хар толгъас кѳ-риллăд, энд-тенд хошар бăах хѳблин хашас ѳрвлăд узгдн уга болад йовна.

ѳвгн тууджан даки эклн ягън гихнъ—уг-кър уга ганз-дан гъл кечкен, терзър шил-тăд сууна.

—Алтта авдрин тускар паар-андн келхнт кѳгшă—гидж бийн бăрлж ядад би сурвв.

„Кѳбрк, кѳбрк, гууджмл!“ — гих бăяллтăгъар ѳвгн нанур хăлăн, ганзиннъ галинъ унт-радж, хавтхлв. Гентки: энунд ямаран ик, унтă зѳбр бăахнъ чи сонгълч?—гидж нанас сур-в. —Наснанн туршар мана ѳвкър деегăрнъ йовлăд, шар-клхдан чигн шарклад, зѳвх-дан чигн зѳвд, баячудин малин ард дахлдж, нарн бул-таснас авн нарн суугъад, хо-лин баран тасртл зууллăд йовсн бăлдж. Ода болхла, ав-чатн. Газ, нефть, нѳурсн... Чи сонгълч йир, а?

—Э,—гигъад толгъагъан би геквн.—Ода тегăд ююгинь сурнач? Зѳбр гидг эн, кишг! Сувсн! Нефть—меджăнч?

—Меджăнăв, кѳгшă, мед-жăнăв!—гидж би давтвв.

—Нам медх биш, геологс бургъудсн газрас ѳбдăн хаг-лдж хар алтн гарсиг ѳврăннъ эн хойр нудăрн узвв! ѳлр сѳ хойрт тер ганцн орм 100 тонн нефть ѳгнă. Дакад болх-ла, хаджудн ѳвгдан кесг газр бас бургъудж бăянă. Геологсин тоогъар болхла, теднъ улѳ эс болвас, тату нефть ѳгх зѳв уга.

ѳвгн бăйрлдж намаг эемă-рм цокад,—ямаран алтта авд-рин тускар эклдж келсиг бийчн эс медвч?—гидж келăд, акчмин зуур терз гаццас теег-гър шилтв.

—Цагтн дала антрацит олд-сиг та сонгълт, кѳгшă?—гидж би сурвв.

—Юн кантрактац гинч, тер-чн юмб?—гидж ѳвгн сонъм-сад, нудăн ѳрвго дардж, на-нур чикан ѳгв.

—Тиим нѳурсн бăлмн, сăн гар—гидж би цăялгъвв.

—Ай, аргъта урн бăаджлмч, ааван кун нигдн байрлулдв,— гидж ѳвгн цань утагъар ха-нв.

—Чи цугинь медг бăаджл-мч..

Бидн хойр нег-негн хăлă-лдж, хооридан уг булалдж, угин ѳмтăхнинъ хармлл уга мактлдж, ѳдгă цагин болн ирх цагин зургуд зурдж суу-навдн. Эврăннъ ѳссн-боссн газрт ним, едѳ мет сăахн со-нын шинртл бăахиг меднă гид-гъ ямаран элдв байр? Энуг гарарн бăрлж, нудăрн уздж, ѳдр ирвас сăахрдж йовх джиргъл олла тосхдж, маъ-на тингър бăянă гидг ямаран элдв байр? Джил ирвас, ур-днъ хагсугъин хар шил гидж келгдгд мана хальмг теетг улм-улмар зѳбринь шинджл-лгнă кѳлмш делгрдж, дѳу-рнъ алтта авдрн бăйсн киш-гн урдѳдтăн гаргълж ѳгч, эджго эрм цагъан кѳлăд ахр цагин эргид заводмудин турбас дунгъллдж, теднăс гарсн утань теньгрин уулнă негддж бăахнъ узгдх гидж бидн хойр куундж суунавдн Тер тоотнъ тегăд ямаран элдв ик унтă мана газрин белг Тѳрскндăн болх..

Поезд улм хурдлăд йовна. Сунгъугин бахнас бахн къртл долан нăймнăс улѳ то-тоолулхш. Болв бидн хойр нег-негнăсн уг булалдж, ик-бичкнăнчн, кѳгшн-багъанчн маргллдж, улм бăас гихлă, газр дорас тоу уга зѳсн-зѳул зѳбр гархин тускар зутклдж йовнавдн. Ман хойраг чирăшлж улѳ уга, хаджугъас кууригдн сонгссн кун, нохадьтн эдн хюкрн хѳрн тавад кърв гилч аль угай“ гих дунгългъар дуумбдн деер гарад бăянă. Минь эн саамдан бидн тер зѳбриг олсн улсас улѳ эс бол-вас, тату байрта эс йовхмдн ил. Илднъ келхлă, нам тед-нăс улѳ, мингъ дакдж улѳ байрта йовнавдн, юнгъад гих-лă, газр дор бăаснъ медгдхлă, мана болхнъ ганцхн ѳдр гидж ягъдж келхв, болв хол биш!